

Sjølvkost på feietenester

Vinje kommune
2017 :: 433 006-5

Forord

Telemark kommunerevisjon IKS er eit av dei største interkommunale revisjonsselskapa i landet. Alle dei 18 kommunane i Telemark, kommunane Larvik og Lardal i Vestfold og Telemark fylkeskommune er eigarar av selskapet. Vi utfører revisjon og andre tenester for eigarane våre og andre kommunale/fylkeskommunale aktørar.

Telemark kommunerevisjon IKS utfører forvaltningsrevisjon innanfor dei fleste område, og med forskjellige innfallsvinklar. Våre tilsette har samfunnsfagleg, økonomisk og juridisk utdanning på mastergradsnivå, og har brei kompetanse innan offentlig forvaltning. Vi gjennomfører oppdraga i samsvar med Norges kommunerevisorforbunds standard for forvaltningsrevisjon ([RSK 001](#)).

Denne forvaltningsrevisjonen er gjennomført av forvaltningsrevisor Dag Oftung, med Kirsti Torbjørnson som oppdragsansvarlig.

Vi samarbeider fagleg og administrativt med Buskerud kommunerevisjon IKS og Vestfold kommunerevisjon.

Vinje kommune har fått følgjande rapportar om forvaltningsrevisjon sidan 2012:

- 734 013 Ressursbruk i helse og omsorgstenestene (2012)
- 750 011 Vest-Telemark PPT – eit forprosjekt (2013)
- 734 014 Eigedomsforvaltning (2014)
- 734 015 Førebyggjande arbeid – barn og unge (2016)
- 734 017 Byggesakshandsaming (2017)
- 734018 Sjølvkost på vatn og avløp

Du kan finne alle rapportane våre på nettstaden vår www.tekomrev.no, der du også kan lese meir om forvaltningsrevisjon generelt.

Innhald

Samandrag	iii
1 Innleiing	1
1.1 Bestillinga frå kontrollutvalet.....	1
1.2 Problemstilling og revisjonskriterium	1
1.3 Avgrensing	2
1.4 Metode og kvalitetssikring.....	2
1.5 Høyring	2
2 Sjølvkost på feiging og tilsynstenester	3
2.1 Problemstilling	3
2.2 Revisjonskriterier	3
2.3 Fakta om sjølvkost på feietenester	3
2.4 Revisor si vurdering	6
3 Konklusjonar og tilrådingar	9
3.1 Konklusjonar	9
3.2 Tilrådingar.....	9
Litteratur og kjeldereferansar	10
Vedlegg	11
Vedlegg 1: Høyringsuttale frå rådmannen	12
Vedlegg 2: Revisjonskriterium	13
Vedlegg 3: Metode og kvalitetssikring	18

Foto framside: Leif Magne Flemmen/hytteavisen.no

Samandrag

Bestilling og bakgrunn

Forvaltningsrevisjonen er bestilt av kontrollutvalet i Vinje kommune 3. oktober 2016 i sak 19/16.

Denne rapporten omhandlar undersøkinga av korleis kommunen sjølv handterer sjølvkostreglane for feie- og tilsynstenester.

Problemstilling stikkord

Er kommunen si berekning av sjølvkost for feiing og tilsyn av fyringsanlegg i 2016 i samsvar med reglar og retningslinjer?

Etter vår vurdering er berekninga av sjølvkost delvis i samsvar med reglar og retningslinjer.

Berekninga av direkte kostnader i sjølvkostkalkylen er i tråd med Rundskriv H-3/14 *Retningslinjer for beregning av sjølvkost for kommunale betalingstenester.*

Berekning av dei indirekte kostnadene er etter vår vurdering ikkje i tråd med retningslinjene.

Kommunen har ikkje kommunestyrevedtak om full kostnadsdekning på sjølvkostområdet feietenester. Etter vår vurdering er ikkje bruk av memoriapostert framførbart underskott såleis ikkje i tråd med regelverket. I følge rettleiaren skal feil i tidlegare års rekneskap/kalkyle rettast opp i det året feilen blir oppdaga. Memoriakonto frå 2014 bør bli sletta. Overskot som er oppstått i perioden bør bli satt på sjølvkostfond for feietenestene.

Tilrådingar

Vi meiner at kommunen bør:

- Sjå til at berekninga av dei indirekte kostnadene vert rett.
- vurdere å gjere vedtak i kommunestyret om kva dekningsgrad sjølvkosttenesta skal ha, slik at det er tydeleg korleis eventuelle underskott skal handterast i framtida.
- stryke memoriakonto som gjeld tidlegare års underskott på sjølvkostområde feiing, og sette overskot på sjølvkostfond.

Stad, 18. oktober 2017

Telemark kommunerevisjon IKS

1 Innleiing

1.1 Bestillinga frå kontrollutvalet

Forvaltningsrevisjonen er bestilt av kontrollutvalet i Vinje kommune 3. oktober 2016 i sak 19/16.

Vedtak

Kontrollutvalet ber Telemark kommunerevisjon IKS om å utføre ein forvaltningsrevisjon i selskap av Brannvernssamarbeidet i Vest-Telemark IKS om kostnadsgrunnlaget og sjølvkost, i hht plan for selskapskontroll 2016-2019, med atterhald om vedtak i kommunestyret. Prosjektplan leggest fram i fyrste moglege møte.

Prosjektplanen blei vedteken i møte 21. november (sak 26/16) der kontrollutvalet vedtok å ta med ei undersøking av Vinje kommune si prissetting av feie- og tilsynstenestene, i tillegg til kontrollen av kostnadsgrunnlaget frå Brannvernssamarbeidet.

Forvaltningsrevisjon av sjølvkost i Brannvernssamarbeidet i Vest-Telemark IKS går fram av rapport 433 006 Brannvernssamarbeidet i Vest-Telemark IKS - sjølvkost. Fokus i den rapporten er korleis selskapet handterer sjølvkost på feie og tilsynsteneter som blir levert til eigarkommunane.

Denne rapporten omhandlar undersøkinga av korleis kommunen sjølv handterer sjølvkostreglane for feie- og tilsynstenester.

Heimel for forvaltningsrevisjon er gitt i kommunelovens § 77 nr. 4, jamfør forskrift om kontrollutval kapittel 5 og forskrift om revisjon kapitel 3.

1.2 Problemstilling og revisjonskriterium

Rapporten handlar om følgjande problemstilling:

Er kommunen si berekning av sjølvkost for feiing og tilsyn av fyringsanlegg i 2016 i samsvar med reglar og retningslinjer?

Revisjonskriteria¹ i denne forvaltningsrevisjonen er henta frå brann og eksplosjonsvernloven og forskrift til denne samt Kommunal- og moderniseringsdepartementet sine *Retningslinjer for beregning av sjølvkost for kommunale betalingstenester*. Kriteria står i pkt. 2.2, og er nærmare omtala i vedlegg 2 til rapporten.

1.3 Avgrensing

Vi har undersøkt forholda i 2016.

Vi har ikkje undersøkt kvaliteten på tenestene.

Utforminga av gebyra er ikkje vurdert

1.4 Metode og kvalitetssikring

Forvaltningsrevisjonen er gjennomført av forvaltningsrevisor Dag Oftung hausten 2017. Oppdragsansvarleg er Kirsti Torbjørnson

For å undersøke korleis kommunen bereknar sjølvkost har vi sett på rekneskapstal, andre kommunale dokument og innhenta informasjon frå sentrale personar i kommunen

Val av metode og tiltak for kvalitetssikring er omtala nærmare i vedlegg 3 til rapporten.

1.5 Høyring

Utkast til rapport vart sendt på høyring til rådmannen 4. oktober 2017. Rådmannen sitt høyringsbrev ligg i vedlegg 1.

¹ Revisjonskriterium er dei reglar og normer som gjeld innanfor det området vi skal undersøke. Revisjonskriteria er grunnlaget for de analysar og vurderingar som revisjonen gjer og dei konklusjonane vi får. Revisjonskriteria er eit viktig grunnlag for å kunne dokumentere samsvar, avvik eller svakheiter.

2 Sjølvkost på feiing og tilsynstenester

2.1 Problemstilling

Vi ser på denne problemstillinga:

Er kommunen si berekning av sjølvkost for feiing og tilsyn av fyringsanlegg i 2016 i samsvar med reglar og retningsliner?

2.2 Revisjonskriterier

Vi legg desse revisjonskriteria til grunn for våre vurderingar:

- *Dei direkte kostnadene i sjølvkostkalkylen skal vere lik kjøpesummen for tenestene levert av Brannvernssamarbeidet i Vest-Telemark IKS.*
- *Kommunen skal vurdere og berekne kva for indirekte kostnader som høyrer til sjølvkosttenesta.*
- *Kommunen skal handtere overskot/underskot på sjølvkosttenesta i tråd med retningslinene (H-3/14).*
- *Kommunen skal bruke sjølvkostfond til å dekke underskot på sjølvkosttenesta innan fem år.*
- *Kommunen skal berekne kalkulatoriske renter på avsette fondsmidlar.*

2.3 Fakta om sjølvkost på feietenester

Dekningsgrad

Feiing og tilsyn i bygg er lovpålagd. Det er høve til å krevje full dekning frå innbyggjarane for den utgifta kommunen har for å tilby tenesta (sjølvkost), men ikkje meir enn det kommunen har av utgifter. På den andre sida kan kommunen velje å dekke delar av kostnadene frå kommunebudsjettet.

I følgje teknisk sjef har ikkje Vinje kommune eige vedtak om kor stor dekningsgrad det skal vere på feietenestene. Han seier kommunen arbeider mot full dekning og viser til at det har vore brukt slik formulering i dei årlege budsjettdokumenta dei siste åra.

Årlege feie- og renovasjonsavgifter vert fastsett som tilrådd av styra for samarbeida.

Styret for selskapet gjorde i sak 16/16 ei vurdering av kva for pris pr. pipe selskapet skal fakturere kommunane for at selskapet skal ha full kostnadsdekning. Det er kommunen sjølv som på bakgrunn av dette, og eventuelle andre kostnader kommunen har, fastsett gebyra ut til forbrukar. Styret tilrår såleis ikkje nivået på gebyra forbrukar skal betale i dei einskilde kommunane.

Kommunen har ikkje eigen forskrift om feiing og tilsyn. Brannvernsamarbeidet i Vest-Telemark IKS utarbeider denne hausten (2017) framlegg til felles forskrift for alle eigarkommunane.

Fritidsbustader var fram til 2016 ikkje omfatta av lovkravet om regelmessig feiing og tilsyn, men det var høve for eigarar av fritidsbustader å tinge feiing mot å koste dette sjølv. Brannvernsamarbeidet haldar oversikt over slik feiing og sender samlerekning til kommunen. Kommunen fakturerer hytteeigarane for feiinga. Teknisk sjef seier feiing av fritidsbustader inngår i sjølvkostrekneskapen.

I følgje leiar for Brannvernsamarbeidet har det normalt vore svært få eigarar av fritidsbustader som tingar feiing hjå selskapet. 2016 var eit unnatak der eit hyttesameige tinga feiing av 50 hytter. I tillegg var det i overkant 20 andre fritidsbustader som ble feia det året. Rekninga frå Brannvernsamarbeidet for dette kom på slutten av 2016 men er førd i rekneskapen for 2017.

Frå 1. januar 2016 trådte ny forskrift om brannførebygging i kraft. Forskriften har føresegner om at hytter og fritidsbustader og skal vere underlagt lovpålagt feiing og tilsyn frå brannvesenet. Forskriften seier og at feiing og tilsyn skal gjerast etter ei risikovurdering. Det er derfor ikkje bestemte tidsintervall som tidlegare. Det er feiaren som fastsett trongen ut ifrå faste kriterier. Brannvernsamarbeidet i Vest-Telemark IKS opplyser at dei vil kome i gang med feiing av fritidsbustader i 2018.

Berekningsverktøy

I 2012 og 2013 brukte kommunen programvare frå Momentum (no EnviDan Momentum) for å berekne sjølvkost i kommunen sin internrekneskap.

Dei seinaste åra har kommunen brukt ei Excel-fil som er utarbeidd av Norsk Kemner- og Kommuneøkonomers forbund (NKK). Reknearket er utvikla i samband med NKK sitt sjølvkostkurs, samt innspel og ønsker til forbundet si KOSTRA-rekneskapsgruppe. Modellen skal sikre rekneskapsføring av sjølvkost i internrekneskapen, slik at det er i samsvar med KOSTRA og rekneskapsforskriftene.

Direkte kostnader

Vinje kommune har vald å inngå eit samarbeid med dei andre kommunane i Vest-Telemark om feie- og tilsynstenestene. Dette skjer gjennom Brannvernsamarbeidet i Vest-Telemark IKS.

I følgje rettleiaren for berekning av sjølvkost² er det slik at dersom tenesta blir kjøpt frå eit IKS vil kjøpsprisen inngå i kommunen si sjølvkost som ein direkte kostnad. I 2016 var den direkte kostnaden kommunen sett opp i sjølvkostberekninga kr 1 023 374 og det er (tilnærma) likt kjøpsprisen til selskapet som var kr 1 022 685.

Indirekte kostnader

Når kommunen sjølv står for administrative funksjonar, vil utgifter til det vere indirekte kostnader i sjølvkostkalkylen. Indirekte kostnader er kostnader som ikkje blir førd direkte på tenesta (KOSTRA-funksjon 3380) i rekneskapen, men som likevel er naudsynte for å utføre tenesta.

Over år har kommunen brukt ulike berekningsmodellar for dei indirekte kostnadene. I ein periode ble EnviDan (Momentum) sitt berekningsverktøy brukt. Her blir det laga fordelingsnøklar for meir detaljert berekning av dei indirekte kostnadene.

Reknesapsansvarleg meiner dette var komplisert og lite hensiktsmessig. Ho viser til at det i rettleiaren (H-3/14) blei opna for å gjere i prosentvis berekning av dei indirekte kostnadene, og kommunen gjekk over til å gjere det på den måten. Det var etter hennar vurdering lite skilnad i tala etter at dei gjekk over til den prosentvise berekninga.

For dei indirekte kostnadene har kommunen tatt utgangspunkt i samla netto driftsutgift på KOSTRA- funksjonane 110 (kontroll og tilsyn), 120 (administrasjon).³ I 2016 førde kommunen av denne summen 1 % som indirekte kostnader i sjølvkostrekneskapen for feie- og tilsynstenesta.

I følgje rekneskapen for 2016 var brutto driftsutgift for sjølvkostområdet feiing kr 1 023 374. Kommunen si totale brutto driftsutgift var kr 497 284 000. Sjølvkostområde feiing si del var dermed 0,2 % av kommunen si totale brutto driftsutgift.

² Kommunal og moderniseringsdepartementet: H-3/14 Retningslinjer for beregning av selvkost for kommunale betalingstjenester

³ Konto 16900, Internsal er trekt ifrå.

Kapitalkostnader

Kommunen har ikkje kapitalkostnader knytt til sjølvkostområdet feie og tilsynstenester.

Fond/memoriakonto

Sjølvkostfondet skal ligge hos den som har gebyrinntektene og i Vinje er det kommunen sjølv som krev inn gebyra.

Kommunen har dei siste åra operert med det som kallast framførbart underskot. Ved inngangen til 2014 hadde kommunen memoriakonto (negativt fond) på kr - 250 560. Med negativt sjølvkostresultat i 2014 (+ kalkulatorisk rente) auka memoriakonto til kr – 480 903. I 2015 var sjølvkostresultatet positivt og overskotet blir brukt til å redusere memoriakonto. Ved inngangen til 2016 var memoriakonto på kr - 280 800.

Kommune hadde eit lite negativt resultat i 2016, kr - 7 522. Memoriakonto var ved utgangen av 2016 kr – 293 103.

Figur 1 Oversikt over utvikling fond/memoriakonto

ÅR	INNGÅANDE BALANSE	ÅRETS SJØLVKOST- RESULTAT	UTGÅANDE BALANSE	KALKYLE RENTE	KALKULERA RENTE	UTGÅANDE BALANSE INKL.RENTE AVSETJING	DEADLINE FOR TILBAKE- BETALING ÅR	BELØP
					-			
2013					-	-250 560	2019	kr -250 560
2014	-250 560	-220 671	-471 231	2,68 %	-9 672	-480 903	2020	kr -230 343
2015	-480 903	207 421	-273 482	1,94 %	-7 318	-280 800	2021	kr 200 103
2016	-280 800	-7 522	-288 322	1,68 %	-4 781	-293 103	2022	kr -12 303
2017	-293 103				-		2023	

Kommunen bereknar renter av memoriakonto i tråd med regelverket. Det blei nytta ei rentesats på 1,68 %. Dette er same sats som den såkalla SWAP-renta pluss tillegg på ½ prosentpoeng.

Kommunen har oversikt som viser plan for avvikling av fond/memoriakonto innan det er gått fem år frå fondet/memoriakonto oppstod.

2.4 Revisor si vurdering

Vår undersøking viser at den direkte kostnaden kommunen bereknar (med eit ubetydeleg avvik) er lik kjøpssummen til Brannvernsamarbeidet i Vest-Telemark IKS.

Dette er i tråd med rettleiaren frå Kommunal- og moderniseringsdepartementet, H-3/14.

For dei indirekte kostnadene er det gjort ei vurdering av kor mykje av kostnadene til fellestjenester i kommunen det er rimeleg å knytte til sjølvkostområda feiing. Kommunen nyttar ein gitt prosentsats av netto driftskostnader som er ført på KOSTRA-funksjonane 110 og 120, og gjer ikkje konkrete vurderingar av dei ulike elementa i felleskostnader slik rettleiaren tilrår.

Rettleiaren opnar for ei forenkla utrekning «der den primære fordelingsnøkkelen er vanskelig tilgjengelig, eller vanskelig å oppdatere...». Dersom kommunen skal bruke ei slik forenkla utrekning, er det interntenesta sine netto driftsutgifter fordelt etter sjølvkosttenesta sin del av kommunen si totale brutto driftsutgift som skal ligge til grunn. Til dømes slik:

Brutto driftsutgift vatn
 ----- * 100 = X %
 Brutto driftsutgift kommunen

Netto driftsutgift internteneste * X % = **indirekte kostnad feiing**

Dersom vi følgjer rettleiaren si modell for utrekning skulle prosentsatsane vore omlag 0,2 % på området feietenester. Når kommunen fører 1 % av internkostnadene som indirekte kostnader på sjølvkostområdet, er dette ikkje i tråd med rettleiaren sin utrekningmodell. Vår vurdering er at Vinje kommune bør bruke modellen som primært er tilrådd i rettleiaren. Dette er også omtalt i revisjonsrapporten for rekneskapsåret 2016, der revisor peikar på at dei indirekte kostnadene i større grad bør reflektere faktisk bruk.

I 2014 hadde kommunen negativt resultat på feietenesta på kr - 250 560 og oppretta ei memoriakonto. Seinare års overskot er brukt til å redusere memoriakonto. Etter vår vurdering er dette i strid med rettleiaren som seier at eit negativt sjølvkostresultat (underskot) berre kan framførast mot framtidige overskot dersom gebyrområdet gjennom lov eller kommunestyrevedtak skal ha full kostnadsdekning. Kommunen hadde fram til rekneskapsåret 2017 ikkje vedtak om full kostnadsdekning på feietenestene. Etter vår vurdering bør memoriakonto bli sletta og overskot oppstått i perioden bli sett på sjølvkostfond.

Kommunen har verktøy for å vise fondsutvikling (i dette tilfelle memoriakonto) og berekner kalkulatorisk rente i tråd med rettleiaren, men jamfør avsnittet over er bruken av memoriakonto etter vår vurdering ikkje rett.

3 Konklusjonar og tilrådingar

3.1 Konklusjonar

Er kommunen si berekning av sjølvkost for feiing og tilsyn av fyringsanlegg i 2016 i samsvar med reglar og retningslinjer?

Etter vår vurdering er berekninga av sjølvkost delvis i samsvar med reglar og retningslinjer

Berekninga av direkte kostnader i sjølvkostkalkylen er i tråd med Rundskriv H-3/14 *Retningslinjer for beregning av sjølvkost for kommunale betalingstenester.*

Berekning av dei indirekte kostnadene er etter vår vurdering ikkje i tråd med retningslinjene.

Kommunen har ikkje kommunestyrevedtak om full kostnadsdekning på sjølvkostområdet feietenester og etter vår vurdering er ikkje bruk av memoriapostert framførbart underskott i tråd med regelverket. I følgje rettleiaren skal feil i tidlegare års rekneskap/kalkyle rettast opp i det året feilen blir oppdaga. Memoriakonto frå 2014 bør bli sletta. Overskot som er oppstått i perioden bør bli satt på sjølvkostfond for feietenestene.

3.2 Tilrådingar

Vi meiner at kommunen bør:

- Sjå til at berekninga av dei indirekte kostnadene vert rett.
- vurdere å gjere vedtak i kommunestyret om kva dekningsgrad sjølvkosttenesta skal ha, slik at det er tydeleg korleis eventuelle underskott skal handterast i framtida.
- stryke memoriakonto som gjeld tidlegare års underskott på sjølvkostområde feiing, og sette overskot på sjølvkostfond.

Litteratur og kjeldereferansar

Lover og forskrifter

- Lov 25. september 1992 nr. 107 om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven).
- Forskrift 15. juni 2004 nr. 905 om revisjon i kommuner og fylkeskommuner mv.
- Lov 14. juni 2002 nr. 20 om vern mot brann, eksplosjon og ulykker med farlig stoff og om brannvesenets redningsoppgaver (brann og eksplosjonsvernloven)
- Forskrift 17. desember 2015 nr. 1710 om brannforebygging.

Bøker

- Frode A. Innjord (red.): Plan- og bygningsloven med kommentarer, Gyldendal Norsk Forlag, 2010

Rapportar

- Telemarksforskning: Selvkost i Volda kommune, TF-notat nr 7/2014

Offentlege dokument

- Rundskriv H-3/14 *Retningslinjer for beregning av sjølvkost for kommunale betalingstenester* Frå Kommunal- og moderniseringsdepartementet, gjeldande frå 01.01.2015.
- Kommunal- og moderniseringsdepartementet: *Regnskapsrapporteringen i KOSTRA – Veiledning – 2017*
- Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap: *Veiledning til forskrift om brannforebygging* (2016)
- Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap: *Temaveiledning til kapittel 4 i forskrift om brannforebygging* (2016)

Vedlegg

Vedlegg 1: Høyringsuttale frå rådmann

Vedlegg 2: Revisjonskriterium

Vedlegg 3: Metode og kvalitetssikring

Vedlegg 1: Høyringsuttale frå rådmannen

TELEMARK KOMMUNEREVISJON IKS
Postboks 2805

3702 SKIEN

Sakshands.	Saksnr.	Løpnr.	Arkiv	Dato
JANMY	2017/2353	20704/2017	SA5	06.10.2017

Høyringsfråsegn - Forvaltningsrevisjonsprosjekt om sjølvkost på feietenester

Frå administrativt hald ønskjer ein å merke følgjande til rapportutkastet:

- Ein tek atterhald i høve til at det skal vere feil i indirekte kostnader. Her har ein følgd konseptet til Norges Kemner- og kommuneøkonomers forbund
- Negative memoria er ført i rekneskapen etter beskjed frå revisjonen

Med helsing

Jan Myrekrok
Rådmann

Brevet er sendt elektronisk og har difor ingen signatur.

Telemark Kommunerevisjon IKS	
Art/Journalnr.:	Kundnr.:
17/1691	433006
09 OKT 2017	
Revisor:	Dag Afteng

Vedlegg 2: Revisjonskriterium

Lovheimel og lokale føresegner om gebyr

Kommunane har ikkje høve til å krevje betalt for lovpålagte tenester, utan at dette har heimel i lov. Gebyra på dei ulike kommunale tenestene har heimel i dei tilhøyrande lovene. Kommunestyret må sjølv gjere vedtak om nivået på gebyr, jf. kommuneloven § 6, jf. § 10 og § 45 og einskilde særlovreglar.

Gebyra for feiing har heimel i brann og eksplosjonsvernloven (§ 28), som gir kommunen rett til å krevje gebyr:

Departementet kan gi forskrifter om avgifter og gebyr til dekning av utgiftene forbundet med gjennomføringen av tilsynsmyndighetenes oppgaver etter denne loven.

Kommunestyret selv kan fastsette lokal forskrift om gebyr for gjennomføring av feiing og tilsyn med fyringsanlegg.

Om renteplikt ved for sen betaling av avgift eller gebyr ilagt i medhold av forskrift etter første og annet ledd gjelder lov 6. juni 1975 nr. 29 om eieendomsskatt til kommunane tilsvarende.

Krav på avgift eller gebyr etter paragrafen her er tvangsgrunnlag for utlegg, og kan innkreves av skatteoppkreveren etter reglene for innkreving av skatt.

Kommunane har høve til å fastsette lokale føresegner om gebyr for gjennomføring av feiing og tilsyn med fyringsanlegg. Gebyra må ikkje overstige kommunens kostnader til feietenestene.

Kostnadsdekning – berekning av sjølvkost

Kommunestyret i Vinje har ikkje gjort vedtak om i kor stor grad gebyrinntektene skal dekke utgiftene på feietenester.

I følge kommuneloven § 23 nr. 2 skal rådmannen sjå til at saker til handsaming i kommunestyret er forsvarlig utgreidde. Dette inneber at rådmannen må sørge for ei forsvarlig utgreiing av dei forventa kostnadene på dei ulike sjølvkostområda.

I retningslinjer H-3/14 er definisjonen av sjølvkost *den totale kostnadsøkningen en kommune påføres ved å produsere en bestemt vare eller tjeneste*. Innanfor område der sjølvkost er satt som den rettslege ramma for brukarbetaling, må kommunen utarbeide ein sjølvkostkalkyle (for- og etterkalkyle). Dette for å føre kontroll med at gebyrinntektene ikkje er høgare enn kommunen sin sjølvkost.

Hovudprinsipp for sjølvkost:

- Sjølvkost er den totale kostnadsauka som en kommune/selskap har ved å produsere tenesta.
- En generasjon brukarar skal ikkje subsidiere eller bli subsidiert av neste generasjon.
- Overskot på sjølvkosttenesta bør som hovudregel vere tilbakeført i løpet av fem år.
- Sjølvkost skal vere uavhengig av korleis anskaffingane faktisk har blitt finansiert.
- Kommunen har plikt til å dokumentere sjølvkostberekningane.

Fastsetting av gebyr kan ikkje overstige sjølvkost for den aktuelle tenesta. Når kommunen skal berekne sjølvkost, må kommunen finne dei meirkostnadene som kommunen har ved å yte sjølvkosttenesta.

Frå DSB veileder til forskrift

Forskrift om brannforebygging regulerer ikke hvordan et eventuelt gebyr skal innkreves. Det er opp til kommunen hvorvidt den ønsker å ha samme gebyrsats for alle, eller om man ønsker å differensiere størrelsen avhengig av hyppighet, fyringsanlegg, boligtype eller lignende. Kommunens samlede gebyrinntekter kan kun dekke de utgiftene kommunen har for å utføre tjenesten – det såkalte selvkostprinsippet. Det er kun anledning til å kreve gebyr for gjennomføring av feiing og tilsyn med fyringsanlegg.

Direkte kostnader

Hovudregelen er at kommunen alltid kan knytte direkte kostnader til den aktuelle sjølvkosttenesta. Direkte kostnader er arbeid, varer og tenester som blir brukt for å yte tenesta. I følgje rettleiaren for berekning av sjølvkost⁴ er det slik at dersom tenesta blir

⁴ Kommunal og moderniseringsdepartementet: H-3/14 Retningslinjer for beregning av selvkost for kommunale betalingstjenester

kjøpt frå eit interkommunalt selskap (som til dømes Brannvernssamarbeidet i Vest-Telemark) vil kjøpsprisen inngå i kommunen sin sjølvkost som den direkte kostnaden. Dersom tenesta ikkje er kjøpt i konkurranse med andre, må selskapet dokumentere sjølvkost som grunnlag for kjøpsprisen.

Indirekte kostnader

Indirekte kostnader er delar av kostnader som i rekneskapen blir ført på andre funksjonar enn funksjonen for sjølvkosttenesta, i samsvar med definisjonane i KOSTRA-rettleiaren⁵. Det gjeld i stor grad funksjonen for administrasjon og funksjonen for kontroll og revisjon. Indirekte kostnader kan førast på sjølvkostområdet når interntenesta er med på å skape ei heilskapleg teneste for brukarane.

For å finne riktig del av dei indirekte kostnadene, skal kommunen bruke fordelingsnøklar. Det beste er å bruke fordelingsnøklar som er direkte knytte til kostnaden, til dømes tal på medarbeidarar i tenesta i forhold til alle tilsette i kommunen for å finne rett del av utgifter til personalbehandling, eller tal på PC-ar i høve til alle PC-ar i kommunen for å finne rett del av IT-utgiftene.

Kostnader knytt til administrativ leing av kommunen og utarbeiding av avgjerdsgrunnlag for politisk leing skal ikkje leggest inn i sjølvkostkalkylen. Tenester som administrative leiarar yter til sjølvkostområdet skal fordelast og leggest inn i sjølvkostkalkylen.

Retningslinene (H-3/14) viser dei mest relevante indirekte tenestene (interntenester), kva for kostnader knytt til desse tenestene som kan førast på sjølvkostområda, og kva for fordelingsnøkkel kommunen bør bruke.

Dersom kontoplanen ikkje er detaljert nok, eller dersom ein ikkje kan fastslå ønska fordelingsnøkkel, opnar retningslinene for å bruke sjølvkosttenesta sin prosentdel av brutto driftsutgifter

Kapitalkostnader

Kapitalkostnadene er knytte til bruk av eigne anleggsmidlar, og skal bereknast på grunnlag av dei investeringskostnadene kommunen faktisk hadde. Kommunen skal

⁵ KOSTRA-rettleiaren er gitt ut av Kommunal- og moderniseringsdepartementet i samband med KOSTRA-rapportering (kommune-stat-rapportering) til SSB. KOSTRA er statistikk om kommunar hos SSB.

berekne lineære avskrivningar⁶ av anlegga. Avskrivningane starter normalt året etter at investeringsprosjektet er ferdigstilt.

Kommunen skal også berekne ein rentekostnad for investeringskostnadene. Rettleiaren rår til å nytte rentekostnaden på 5-årig swaprente⁷ pluss eit tillegg på ½ prosentpoeng.

Handtering av overskot

For alle sjølvkostområda skal kommunen sette av overskot frå sjølvkostrekneskapen til bundne driftsfond (sjølvkostfond). Eit negativt resultat (underskot) skal reknast mot sjølvkostfondet i den grad det er midlar på fondet. Eit negativt sjølvkostresultat (underskot) kan berre framførast mot framtidige overskot dersom gebyrområdet gjennom lov eller kommunestyrevedtak skal ha full kostnadsdekning. Kommunen kan framføre eit overskot frå sjølvkosttenesta til et seinare år (innanfor ein viss periode).

Sjølvkostfondet sin funksjon er å handtere svingingar i inntekter og kostnader mv. slik at gebyra kan vere stabile over tid. Kommunen skal ivareta sjølvkostprinsippet over tid, og kommunen skal sørge for at gebyrinntektene over tid ikkje overstig kostnadene for åra samla.

Kvart sjølvkostområde skal ha sitt eget sjølvkostfond. Midlar på eit fond for eitt gebyrområde kan ikkje nyttast (midlertidig) korkje i sjølvkostrekneskapen eller årsbudsjettet/årsrekneskapen til å finansiere årets underskot på eit anna gebyrområde. Sjølvkostfondet skal ikkje nyttast til finansiering av investeringar.

Kommunen skal rekne ut kalkulatoriske renter av sjølvkostfonda. Rentene skal syne alternativavkastninga som brukarane går glipp av ved at midlane er bundne opp i sjølvkostfond. Utrekningsgrunnlaget vil vere gjennomsnittlig behaldning for det enkelte år. Sjølvkostfondets kalkulatoriske renter er lik utrekningsgrunnlaget multiplisert med kalkylerenta.

⁶ Lineære avskrivningar bereknar ein ved å ta investeringskostnaden og dele på forventa levetid for anleggsmiddelet. Anleggsmiddelet skal førast i balansen med verdien av investeringskostnaden. Kvart år reduserer ein verdien av anleggsmiddelet med det faste beløpet, til anleggsmiddelet ikkje lenger har nokon verdi i rekneskapen. Avskrivninga blir ført som ein årlig kostnad i driftsrekneskapen.

⁷ Swaprente er rente for å bytte ei flytande rente med ei fastrente, eller omvendt. Veldig forenkla kan ein seie at swaprente er den fastrenta bankane betaler når dei har bytta bort flytande rente i marknaden.

For å ivareta generasjonsprinsippet må eit positivt sjølvkostresultat (overskot) vere tilbakeført til brukarane av sjølvkosttenesta innan fem år. Kommunen skal ikkje sette av midlar til eit sjølvkostfond same år som dei bruker av eit sjølvkostfond.

Retningslinene opnar for at kommunen kan ha eit lengre tidsperspektiv enn fem år. Kommunen må vurdere ut frå lokale forhold om det er faglig grunnlag for å strekke perioden for tilbakeføring av overskot ut over fem år. Kommunen må i slike tilfelle grunngi og dokumentere sitt val.

I følge brev av 06.05.08 frå Kommunal- og regionaldepartementet skal underskot frå sjølvkostregnskapet som ikkje kan dekkast ved bruk av sjølvkostfond, bli vist som ein del av kommunen sitt rekneskapsmessige meirforbruk, dersom kommunen i regnskapsåret ikkje har andre dekkande meirinntekter.

Vi legge desse revisjonskriteria til grunn for våre vurderingar:

- *Dei direkte kostnadene i sjølvkostkalkylen skal vere lik kjøpesummen for tenestene levert av Brannvernssamarbeidet i Vest-Telemark IKS.*
- *Kommunen skal vurdere og berekne kva for indirekte kostnader som høyrer til sjølvkosttenesta.*
- *Kommunen skal handtere overskot/underskot på sjølvkosttenesta i tråd med retningslinene (H-3/14).*
- *Kommunen skal bruke sjølvkostfond til å dekke underskot på sjølvkosttenesta innan fem år.*
- *Kommunen skal berekne kalkulatoriske renter på avsette fondsmidlar.*

Vedlegg 3: Metode og kvalitetssikring

Den praktiske gjennomføringa

Forvaltningsrevisjonen starta med brev om oppstart til Vinje kommune 21. juni 2017. Det er ikkje halde oppstartsmøte, men rådmannen har peika ut kontaktperson for arbeidet.

Innsamling av data og rapportskriving har gått føre i perioden frå juli og fram til slutten av september.

Innsamling og analyse av data

Kontaktpersonen i kommunen har fått e-post med konkrete spørsmål om sjølvkost på feie og tilsynstenesta i kommunen. Avklaringar og oppfølgingsspørsmål har skjedd via e-post og telefon.

Vi har fått tilgang til berekningsverktøyet kommune brukar. Vi har og sett på andre aktuelle dokument som til dømes politiske vedtak.

Påliteleg og relevant

Forvaltningsrevisjon skal gjennomførast på ein måte som sikrar at innhaldet i rapporten er gyldig og påliteleg.

Påliteleg betyr at innsamling av data skal skje så nøyaktig som mulig og at ein skal kunne få same resultat dersom undersøkinga vert gjort på nytt. Skriftlege kjelder er slik sett pålitelege og etterprøvbare. Kontaktpersonen vi har fått opplysningar frå er sentral arbeidet med sjølvkost i kommunen.

Vi meiner at data som er henta inn frå kontaktpersonen og dokumenta vi viser til ovanfor er relevante og gyldige i høve til problemstillingane for prosjektet. Vi meiner vi har undersøkt dei forholda som problemstillingane skal avklare.

God kommunal revisjonsskikk - kvalitetssikring

Forvaltningsrevisjon skal gjennomførast og rapporterast i samsvar med god kommunal revisjonsskikk og etablerte og anerkjente standardar på området, jf. forskrift om revisjon § 7. Forvaltningsrevisjonen er gjennomført i samsvar med RSK 001 Standard for forvaltningsrevisjon⁸.

⁸ Gjeldande RSK 001 er fastsett av Norges Kommunerevisorforbund sitt styre med verknad frå 1 februar 2011, og er gjeldande som god kommunal revisjonsskikk. Standarden bygger på norsk regelverk og

I følgje RSK 001 skal forvaltningsrevisjon kvalitetssikrast, for at undersøkinga og rapporten skal ha naudsynt fagleg og metodisk kvalitet. Vidare skal det sikrast at det er konsistens mellom bestilling, problemstillingar, revisjonskriterium, data, vurderingar og konklusjonar.

Telemark kommunerevisjon IKS har utarbeidd eit system for kvalitetskontroll som er i samsvar med den internasjonale standarden for kvalitetskontroll – *ISQC 1 Kvalitetskontroll for revisjonsfirmaer som utfører revisjon og begrenset revisjon av regnskaper samt andre attestasjonsoppdrag og beslektede tjenester.*

Denne forvaltningsrevisjonen er kvalitetssikra i samsvar med krava i RSK 001 og vårt kvalitetskontrollsystem.

internasjonale prinsipp og standardar som er fastsett av International Organization of Supreme Audit Institutions (INTOSAI) og Institute of Internal Auditors (IIA).